

es saig

PRENSA
CORNELLÀ

D'ALGAIÀ

nº 57

Setembre de 1.985

preu: 80 ptes

Aquest mes Pina celebra la festa dels Sants Metges. ES SAIG vol obrir la festa amb aquesta foto de les 38 al.lotes i nines que anaven a escola a ca ses monges de Pina devers l'any 1.945.

Les monges són Sor Catalina de l'Amor de Déu i Sor Angela.

1ª fila: Petra Ximbona, Francisca Sabatera, Antònia Mut, Jerònia de Can Tano, Antònia des Molí, Margalida Boeta, Aina Quetglas.

2ª fila: Margalida Quistora, Francisca Mestre, Catalina de Can Verd, Margalida Bet†, Maria Quefe, Joana de Rafal†, Catalina Mestrès, Margalida Barca, Catalina de Can Tibo.

3ª fila: Joanita Boeta, Magdalena des Molí d'Aigua, Antònia Pola, Maria des Molí d'Aigua, Petra de Son Servera, Margalida de Rafal, Catalina Rafalina, Margalida Raona.

4ª fila: Catalina de Son Pau, Catalina de Son Barrera, Francisca Quefet†, Margalida de Can Tano, Catalina Quetglas, Catalina de Can Blanc, Maria Barrereta, Maria Rafalina.

5ª fila: Magdalena Fustera, Maria de Can Verd, Margalida de Son Veny†, Maria des Cafè, Maria de Can Bou i Maria de Can Tano.

(Foto cedida per Na Catalina de Can Tibo)

editorial

LA RESIDENCIA DELS VELLS

Ja hem parlat en qualque ocasió de la hipotètica Residència dels vells i del que pensam respecte a aquest tema. Avui ens limitarem a fer una mica d'història per si hi ha qualque desmemoriat.

Pel 1981, la Parròquia cedeix als padrins la planta baixa de la Rectoria i aquests, ben aviat, constitueixen la seva Associació. De seguida es dona la primera passa important amb la inauguració del menjador. Mentrestant, l'Ajuntament gestiona la cessió per part del Bisbat de l'edifici a canvi de la construcció d'una vivenda per al Rector a la cantonada de *ça* Plaça. D'aquesta vivenda es va fer un projecte. Sembla que les diferències entre el Bisbat i l'Ajuntament eren per qüestions de detall i que es podia arribar a un acord sense massa dificultats.

Abril-maig del 83. A la campanya electoral, la candidatura d'AP informa de la intenció de construir una Residència pels vells. Si bé és vera que fa aquesta promesa, en cap moment no especifica que pensi construir-la a la Rectoria.

Juliol del 83. El President Cañellas realitza la seva primera visita oficial a Algaida. Passa per la Rectoria, on parla als padrins i els assegura que es construirà la Residència, que s'hi posaran immediatament.

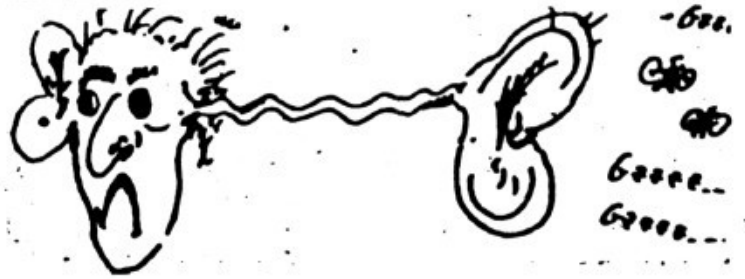
Març del 84. ES SAIG entrevista al President Cañellas, el qual, en preguntar-li com es trobava l'assumpte, deia entre altres coses: "Mirarem de complir la promesa que férem als padrins -i que no se mos ha oblidat- de convertir aquell magnífic local que tenen en una residència; és un projecte ambiciós, ells també ho saben, i saben que els nostres mitjans són escassos, però que hem pensat que abans de donar-los la residència tenim obligació de donar a tot el poble, no només als padrins, una dotació per a un centre sanitari. Ja puc dir que dins el 84 això estarà complit..."

Mentre el President ens deia això, diversos regidors de l'Ajuntament no es cansaven de repetir als vells que tot estava arreglat: "La setmana qui ve se firma es contracte". "Dijous horabaixa ve el Bisbe a firmar". "Ja està fet, només és qüestió de dies". "Abans d'acabar es mes vendrà sa pala a tomar-ho tot".

Juliol del 85. Per Sant Jaume, a la inauguració del Centre Sanitari, el President Cañellas recorda la seva promesa d'una Residència, però no es compromet en res ni assenyala cap termini.

Fins aquí els fets. Les conclusions les pot treure qualsevol que pensi una mica. I les preguntes que podríem fer són moltes, però com que els qui les haurien de contestar no ho faran, no val la pena que les plantejem. Ara bé, podem passar per alt i acceptar l'incompliment de certes promeses, però prendre el pèl a certes persones ho trobam cruel i inhumà.

m'han dit que diuen

Es mes passat ja vos anunciàvem que hi hauria molts de sopars amb motiu de ses festes de Sant Jaume, per celebrar-ho o per agrair s'ajuda des col.laboradors que havien fet feina. I realment n'hi ha hagut un bon grapat. Hem sentit parlar de molts, tots carregats de bon humor i tot això que hi sol haver en es sopars, però sentírem comentaris d'un que mos cridà s'atenció: hi havia ses dones, ses santes esposes, que acompanyaven ets homos, i això no és normal. Totes ses dones que en parlaven ho trobaven molt simpàtic i molt bé. Ets homos no deien res...

Un sopar de lo més animat fou es des padrins es dia de la Mare de Déu d'agost, amb parlaments, discursos i coses així, però que no llevaren s'humor als assistents. Hi hagué un moment, mos digueren, que qualcú va donar una mica de culpa a s'Ajuntament si ses obres de Ca's Padrins no van endavant; i un representant d'aquella entitat va contestar, sense estridències, però va posar ses coses clares des des seu punt de vista. Ara bé, com que va endossar, més o manco, es mort a l'Església, falta saber què hauria dit si hi hagués hagut un representant de l'Església. El que està clar és que quan es President Cañellas va venir ja fa un parell d'anys, ja duia es metro amb sa mà per prendre mides i començar ses obres l'endemà, però segueix pitjor que llavors.

I ara que hem parlat d'unes obres que s'havien de fer i no s'han fet, resulta inexplicable per molta gent que a Castellitx encara no sapin de què va la cosa. També fa temps que s'hauria d'haver començat a posar fil a l'agulla, però ningú mos ha explicat què passa, si s'ha aturat de tot, si estan pes retaule, si han acabat es dobbés,... Quan un pensa que un particular, per arreglar Punxuat, va aconseguir bastants de dobbés i aviat, més inexplicable resulta aquesta postura de cara a Castellitx.

Com inexplicable resulta per tots els qui ho han sentit a dir que obres com sa fàbrica d'asfalt, es parc dels animalots prehistòrics i un restaurant de sa carretera hagin estat declarades pel nostre Ajuntament "d'interés social". Qualque dia mos ho explicaran i quedarem convençuts, però tal com s'ha dit no ho entenem de cap manera.

Per si es nostre Ajuntament no ho sap, direm que enguany, com l'any passat, Icona o es Consell o no sé qui han fet una campanya contra ses cuques des pins. L'any passat ja la feren, però es nostre Ajuntament ho va passar per alt, i va pegar escopetades an es pins. Aquesta campanya diuen que és molt més efectiva que ses escopetades, i consisteix en penjar unes gàbies i ses papallones de ses cuques van allà dins i ja no crien. Sembla que amb dues gàbies, una a Sa Plaça i una a Ses Escoles, quedaria solucionat es problema. Bé, no sabem si sa solució més "segura" és tallar es pins, com va proposar qualcú ja fa temps. El que no entenem és com ses nostres autoritats, sobretot es reponsables de Sanitat, consenten aquest problema en un lloc a on van tots els al.lots d'Algaida i en un altre on es fa un mercat setmanal de productes alimentaris. Per cert que ses gàbies les regalen, i penjar-les no és cap feinada.

Sa cosa avui va massa "en sèrio", no sé si convendria canviar de tema i tornar an es sopars. Per exemple, vos podria parlar d'un sopar que feren es caçadors -que no és es de sa tirada de plat- i en es que es directius s'hagueren de heure una bona "figa": un dels assistents, que no era directiu, es presentà amb un "regalo" que li havien deixat a ca-seva per dur an es sopar: un enfiloll d'orelles i coes de llebre. A molts no els va caure molt bé aquesta conya, però es qui està enmig sempre ha d'estar disposat a rebre.

Com hauran d'estar disposats a rebre es nous directius des futbol si ses coses no surten com tenen previst. Per exemple, hi ha bastants de socis de l'any passat que troben que s'any que s'ha baixat de categoria, és un poc aspre pujar es preus des carnets casi un cinquanta per cent. Ara bé, hem de dir que un parell que anaren an es partit contra el Ferriolense, a més de disfrutar des joc des nostro equip i de s'homenatge al nostre Director En Delfí, varen veure que havien instal.lat un parell de papereres. Ho deim per si qualcú no ho havia vist, que vagi alerta a tirar papers per terra.

Sa recollida de fems ha estat i és una gran cosa. Sa gent ja des d'un principi ho va acollir de manera molt favorable i amb molt poques crítiques. Ara bé, sempre hem de trobar qualque emperò. Molta gent demana que ha de fer si té una cuina o gelera o un motor o qualsevol trasto un poc gros per tirar, que es fems no se'n volen endur. El que no es pot fer és tornar a dur-ho a tirar per foravilla, damunt una paret o dins una pradera. Es de suposar que hi ha altres solucions, i que les mos donaran, a fi de poder emplear-les.

Com és de suposar que mos diran com ho hem de fer si hem d'emplear s'ambulància. I també mos hauran de dir quan començarà a funcionar es Centre Sanitari, perque per Sant Jaume hi hagué una bona inauguració, però "què ha estat, no res", mai més n'han tornat a parlar. I és de suposar que tot aquest gastòrum es va fer per qualque cosa. I no estaria bé que el President Cañellas hagués de tornar per Sant Jaume de l'any qui ve a fer s'inauguració "real".

Com es degué fer per qualque cosa es gastòrum de ses Normes Subsidiàries, i que no han servit per res. Bé, per res no ho sé, perque pareix com si sa gent té por que no les aprovin o facin noves, i s'han posat a fer desastres, ara que no diuen res.

UN SORD

Aquesta foto correspon a l'any 1950. El quartet estava format per n'Alberto, n'Oliva, En Mariano i En Rafel.
(Foto propietat de Can Mariano)

calaix de sastre

"Anit passarà sa fosca". Es deia a Montuïri i Algaida quan se sabia el pas sigilós obscur i nocturn de la banda contrabandista traginant.

(Andreu Manresa. "Els secrets del contraban a Mallorca").

Hagués pogut utilitzar altres referències per introduir l'escrit que vull fer

Com per exemple la llegenda d'aquell bandoler, Serrallonga li deien, que un dia reuní els seus homes per comunicar-los que estaven rodejats per la tropa del rei.

- Abans morir que rendir-se a l'enemic, cridà ell, exultant d'heroisme i lleialtat.

Per matar-se formaren un cercle integrat p'en Serrallonga, la seva estimada i tots els bandolers de la colla. Es varen comptar de tres en tres i el desgraciat que feia tres se suïcidava. Naturalment, l'astut Serrallonga havia triat per a ell i la seva dona els dos llocs estratègics que els permetessin salvar-se en cada rodada. Després de la mort del darrer bandoler, fugiren amb el seu botí.

L'obscuriment de les pròpies accions, les maniobres de finalitats contràries a les proclamades, són intrínsecs a una societat plena de privilegis i injustícies. De peons amb què jugar n'hi ha molts. Sota la promesa de petits guanys, fàcilment es troba qui està disposat a rotlo. Són autèntics homes de palla sobre els quals es concentren els riscos propis d'exercir una activitat a la llum del sol, mentre els vertaders directors de l'obra, els "quefes", romanen en la més absoluta i tranquil·la immunitat.

El temps passa; les situacions aparentment canvien; els titelles desapareixen i són substituïts per altres; però, els qui mouen els fils des de la foscor són els mateixos. La seva capacitat d'adaptació als petits remolins que perturben, molt suaument i de tant en tant, les aigües estructurals és perfecta. Perquè tals vaixells fossin sacsejats de veres hauria de bufar una bona tramuntana. I de moment les previsions meteorològiques anuncien mar plana...o un lleuger marutxol com a màxim. És a dir, no res.

En Calaix desastre.

ESCOLA D'ESTIU DE MALLORCA

Més de sis-cents ensenyants de les nostres escoles i instituts s'han reunit a Palma del 21 al 29 d'agost per discutir i reflexionar sobre la seva feina, així com per millorar les seves capacitats professionals.

Els organitzadors ens han remès, en nom dels participants, el següent comunicat, preguntant-ne la publicació.

L'estudi del Projecte de Llei de Normalització Lingüística elaborat pel Govern de la nostra Comunitat Autònoma i la seva posterior discussió ens ha animat a manifestar el nostre desacord.

Tothom sap, i nosaltres en som ben conscients, la importància de l'educació dins el procés de normalització lingüística. És per això que l'abast d'aquesta llei ha de possibilitar, juntament amb la nostra feina com educadors, una total presència del català a l'escola. La vertadera voluntat de recuperar àmpliament i mantenir la nostra llengua, passa pel fet de considerar-la la llengua del territori i com a tal reconèixer-li els drets que puguin assegurar el seu futur.

El projecte de llei està redactat considerant les dues llengües, castellà i català, com a iguals. Com que això no és veritat, ni tan sols en la seva redacció, la llengua catalana a Balears és mantiguda (i per llei d'un Govern Autònom!) en la seva situació de postració. És a dir, en el nostre país no podem ser ciutadans i ciutadanes en català en tot i per tot.

Per això la Llei de Normalització Lingüística ha de contemplar, garantir i fomentar l'ús total en tots els àmbits de la vida pública, de la nostra llengua, sense cap restricció i alhora compensar les injustícies comeses contra el poble que la parla.

En el camp de l'educació exigim que la Llei contempli unes mesures mínimes i d'aplicació immediata:

- 1.- Utilització massiva del català com a llengua d'ensenyament en tots els nivells educatius.
- 2.- Capacitació en català de tot el personal de l'educació, públic i privat, en la seva formació inicial i, temporalment, el reciclatge del que ja està en exercici.
- 3.- Ampliació d'horari de les assignatures de Llengua Catalana a tots els nivells de l'ensenyament (pre-escolar, EGB, BUP, FP, COU, tant diürn com nocturn) a fi d'arribar al punt primer.

En definitiva, exigim una Escola Mallorquina en continguts, objectius i llengua.

Escola d'Estiu de Mallorca, agost 1985

SALUT

CREMADES SOLARS: ERITEMA SOLAR AGUT

El produeix l'exposició excessiva de la pell al sol; normalment apareix al cap d'una o dues hores d'exposició.

Les alteracions a la pell poden variar des d'un eritema lleu amb la natural descamació fins a tumefacció, hipersensibilitat de la pell i bòfegues, que apareixen quan l'exposició al sol és molt prolongada.

L'eritema que afecta la part inferior de les cames, les superfícies pretibials, a vegades és molest i difícil de curar. Si és bastant extens, pot donar lloc a febre i calfreds.

La infecció secundària que apareix amb més freqüència és la furunculosi (inflamació circumscribida de la pell) i per norma general la pell queda molt sensible al sol durant una o dues setmanes.

Per prevenir els eritemes, l'exposició al sol, especialment a tall de migdia, no ha de passar la primera vegada de 30 minuts. Solen resultar eficaces les cremes que protegeixen la penetració dels raigs solars (cremes fotoprotectors), que s'han d'aplicar 30-60 minuts abans de l'exposició al sol.

Pel que fa al tractament, s'ha de tenir en compte:

-si són lleus, per eliminar el dolor i la picor convé aplicar un poc d'aigua freda.

-a continuació es poden aplicar cremes que redueixin el dolor i eliminin les complicacions.

Alexandre Pizà

PICADIS

El poder és com el fens: quan aprofita més és quan està ben escampat.

Empeguir-se és sols característica del gènere humà. I no de tot, per cert.

La mort no té importància. És un accident inevitable. El que sí considerar una gran desgràcia és l'oblit.

La llibertat aterroritza els homoni-queus. També hi ha canaris que els obris la porta i no volen sortir de la gàbia.

Era veritat: aquell home, amb un bon entrenament, amb una preparació ben dirigida, aconseguiria ser el més imbècil del poble.

Els qui no saben beure, els qui no paeixen el vi, se'ls coneix tot d'una:

D'ESPIRES

perboquen a la mitja botella. Els qui no paeixen la democràcia, també.

Més vi: El vi, quan destapes la botella, el t'has de beure; si no, es perd, torna agre. Així també les paraules si no són pronunciades d'hora.

Més vi: Els necis són com el vi: amb els anys augmenten de grau.

Les ballenes se suïciden a qualque platja solitària quan lis abandona l'instint de supervivència. Els pobles, en la mateixa circumstància, es posen en venda.

Pobre de l'home que sols aconsegueix fer la felicitat dels seus hereus!

Biel Florit Ferrer

VITAMINES i ENZIMS

Per entendre què són les vitamines, necessitam conèixer primer què són els enzims.

Tots els organismes que denominam vius es mantenen vius mentre poden produir energia. Sempre deim que quan una persona torna vella té manco energia. Aquesta energia l'obtenen les cèl.lules d'un conjunt de reaccions químiques que es produeixen en el seu interior. Així, doncs, el fonament de la vida és l'energia del metabolisme cel.lular.

Les reaccions que tenen lloc són complexes i no ens hi aturarem; ara bé, com és lògic, és indispensable que es donin amb una certa rapidesa perquè siguin pràctiques. Una forma d'augmentar la velocitat d'aquests processos químics és incrementar la temperatura; de totes formes, és evident que aquest camí no és l'utilitzat perquè molts dels composts orgànics es descomposen amb la temperatura.

Imaginem que les reaccions químiques de què parlam consistissin en fer rodolar una pedra d'un lloc a un altre. La velocitat amb què es farà córrer la roca dependrà del seu pes i del camí per on el duquem. Suposem que en un moment donat ens trobam un turó enmig del camí. Aquest fet disminuirà la velocitat del transport i fins i tot pot ser que ens impedeixi seguir pujant-la. El millor que podem fer és llogar un senyor que aplaní el turó per poder continuar el transport. Aquest senyor que elimina l'obstacle és l'enzim.

Així, docs, els enzims "aplanen" el camí de la reacció i augmenten la velocitat de la mateixa fent-la útil per a l'organisme. Les vitamines són unes substàncies que necessiten els enzims en una certa quantitat, no molta, per funcionar.

Cada reacció té el seu enzim específic que sintetitza l'animal. Però les vitamines posseeixen unes agrupacions d'àtoms de les quals està privada la cèl.lula i, per tant, no les pot sintetitzar. Això implica que les han de consumir intactes i fetes per a subsistir. D'aquí la importància d'una alimentació completa i variada a fi d'ingerir totes les vitamines.

Entre les vitamines més importants i necessàries per a l'organisme cal ressaltar:

- D: Evita el raquitisme i es troba a la llet, ous, fetge de peix i llevadura.
- K: És antihemorràgica i es troba a les llegums, patates, fruita i fetge.
- B: Fomenta el creixement i es troba a la llevadura, cereals, fruita, ous, llet, formatge i llegums.
- C: Frena les infeccions i l'anèmia; es troba a la fruita i a tots els teixits animals.

Delfí Mulet

Què fa el Consell Insular en Cooperació i en Ordenació del Territori

La cooperació entre el Consell Insular de Mallorca i els ajuntaments és molt àmplia i es concreta a través del pla d'obres i serveis que proporciona a la població tota aquella infraestructura i tots aquells serveis que contribueixen al benestar social i que afecten primordialment el medi rural o el semi-urbà.

- Els plans d'obres i serveis es classifiquen en:
- 1.—Obres d'infraestructura hidràulica (provetat, distribució i sanejament).
  - 2.—Obres d'accessibilitat (construcció i conservació de vies).
  - 3.—Obres d'electrificació rural.
  - 4.—Obres de servei telefònic al medi rural.
  - 5.—Obres d'equipament de nuclis (pavimentacions, urbanitzacions, cementiris, enllumenat públic, centres socials, assistencials, etc).

També es redacten els projectes tècnics que sol·licitin els municipis.

El 39% de la xarxa viària de Mallorca és propietat del Consell Insular de Mallorca que s'encarrega de les obres de conservació, repintada i neteja de cunetes. També són en fase de projecte diverses obres d'ampliació de carreteres.

En relació a l'ordenació del territori, els ser-

veis tècnics emeten informes sobre els plans generals, parcials i altres instruments de planejament en relació amb el pla provincial vigent.

Ha creat i manté el Servei de Prevenció i d'Extinció d'Incendis i Salvament, en règim de col·laboració amb els ajuntaments.

Aquest servei té quatre parcs principals amb infraestructura tècnica i humana àmplia i sis parcs auxiliars que complementen l'acció dels principals. És prevista la creació de parcs locals a la resta dels municipis. S'hi destina una inversió global de 735 milions de pessetes.

*Consell Insular
de Mallorca*

cf. Palau Reial, 1

ENTREMÉS

"EL LLECENCIADO CAMBISES"

Pel desembre de 1.983 (ES SAIG, nº 36) vos oferírem un entremés, "El barber pobre", i a la introducció vos explicàvem d'on l'haviem tret i breument comentàvem les característiques d'aquest teatre popular. Totes les notícies i aclaracions que en aquella ocasió vos exposàvem són vàlides i no les repetirem aquí.

Avui vos oferim un altre entremés d'aquell mateix manuscrit, el titulat "Entremés del Llecenciado Cambises", que per les notícies que tenim és inèdit. Sabem que a l'Arxiu Històric, dins la "Miscel.lània Pasqual" (T. 1, pp. 129-138) hi ha un "Entremés del Estudiant Gambises", amb una anotació que diu: "Sacada esta copia de otra escrita por Pedro Antonio Tomás que perteneció a Antonio Tous". També a la Biblioteca Provincial hi ha dues obres amb el mateix títol, "Entremés de Gambises", localitzats als ms.927, fol 1-11 i al ms. 937, fol 2-12 respectivament. Segurament es tracta de la mateixa obra amb petites variants en el títol; sembla més adequat el tractament d'"estudiant" que el de "llecenciado" que el nostre manuscrit atribueix al protagonista.

Com tenim per norma, ens hem limitat a corregir l'ortografia i la puntuació. Pel demés, la transcripció manté els castellanismes, dialectalismes i vacil.lacions morfològiques, fonètiques i de lèxic que hem trobat a la nostra còpia.

Personatges: Cambisses, Federico, Soldat, Seleuco, Mercader.

Camb.: No vui més estudiar perque ja tenc massa edat; i que no sia arribat a ser frare o capellà...!	Camb.: I si top amb alguns rics i que no em vuien pagar, de què hauré de campar?
Fed.: Germà, què és lo que teniu que estau tan apressarat? Deixau tot aquest combat i mirau que tothom viu.	Fed.: Vaja: puis ferrer seràs i faràs alguna 'xada.
Camb.: Tothom viu en veritat, jo pens que també viuré, però, Federico, no sé si estiré tan regalat.	Camb.: I si amb alguna martellada em rompia qualque braç?
Fed.: Que estar ociós és vici heu pots creure assegurat; si vols tenir què menjar has de prendre algun ofici.	Fed.: Taconant molt guanyaràs en posar-te a ui de sol, però et vui dir aquest cas: que casi sempre estaràs amb sos caixals plens de serol.
Camb.: Quin ofici vols que prenga?	Camb.: Bon ofici és taconer si no tenia embarassos, però amb ses mans i braços a sa paret sempre fer; mira com jo el prendré, Federico, qui ja sé explicar tots aquests casos.
Fed.: Vols esser forner i menjaràs coques a la plena?	Fed.: Vols esser assaonador qui és ofici molt honrós?
Camb.: I si em fas mal a s'esquena, com ses rostitles faré?	Camb.: Vols callar, que ets un mocós; tal ofici no prendré
Fed.: Vaja: a sastre et pots posar per tair alguns vestits.	

perque si era assaonador
seria merda caner.

Fed.: Lo que trop que et convendria
per poder-te passejar
és que tu et fesses espia
per anar a registrar.

Camb.: Vaja que bé has pensat
i t'expliques molt galant;
si espia fos passejant
jo seria consemblant
a Judes, aquell malvat
qui amb tota sa seva bondat
fonc traïdor i mal perfant.

Fed.: Vols ser hortolà i sembraràs
raves i cols?

Camb.: Més m'agraden es bunyols
qui són bons de roegar.
Hortolà jo no heu seré
ni vui sembrar xeruvies
perque és cert que en quatre dies
em veuríeu femeter.

Fed.: Ves-te'n a ton gust si vols
que massa m'has enfadat;
amb molts d'homos he tractat
però cap n'he trobat
qui mastec tants de fesols.

(Va-se'n Federico i surt Soldat)

Sold.: Estudiant, de què anau?
Voldríeu esser soldat
i estiríeu regalat?
O menjau o no menjau.

Camb.: O menjau o no menjau?
Ell com qui no digueu res.
Certament que tenc comprès
que per força dejunau.

Sold.: I és ver que dejunam
en no tenir què menjar,
perque ocasions hi ha
que casi estam morts de fam,
però en poder bastar
a taula a on hi ha
ja mos omplim es reclam.

Camb.: Ja em dónes tu bona guia;
catso! si jo em fes soldat
que estiria de trempat
per fer badais tot lo dia!
Fam en tenc a bastament
i no en vui anar a cercar
perque alguns ratos hi ha
qui arrambat no em puc servir;
mira si patesc talent,
i encara en 'niria a cercar?

Sold.: Idò, estudiant, a Dios
jo no sé què et tenc de fer.

(Va-se'n)

Camb.: Déu mos do lo qui convé,
estimat meu, a los dos.

(Cambisses se gira a sa gent i diu:)

Camb.: Ara vui manifestar
davant tota aquesta gent
que aquest tal qual delinquent
em volia dar entenent
que amb el Rei fa bon estar;
al contrari lo puc contar
perque lo que fan passar,
sabeu què és? fam i talent
i garrot a bastament
i ningú d'ells sol faltar.
Moltes bastonades i poc pa,
això és segur que tendria
i llavors no em faltaria
sinó en es cep estar.
Què estiria de regalat
amb totes estes mercès...
Mirau este feligrès
lo que s'havia intentat.
Per això se n'és anat
sens de mi alcançar res.

(Surt Seleuco)

Sel.: A Dios amic cordal.
Vaja, què fas per aquí?

Camb.: Acostau-vos devers mi
que us vui explicar mon mal.

Sel.: Demanau que vos serviré;
basta que us haja encontrat
perque vaig amb llealtat
i som amic vertader.

Camb.: Pues amb tu em vui explicar,
suposat que ets tan lleal,
lo que cerc (això és formal)
no busc més que bé estar.

Sel.: Bons dos mos som aplegats
qui tots anam d'una via;
ja només mos faltaria
sinó estar regalats.

Camb.: Jo de conversa estic fart;
vols que prenguem algun art?

Sel.: Sabs quin ofici prendria?

Camb.: No.

Sel.: Idò el de procurador
qui és ofici de senyor
i així no treballarem.

Camb.: Si no hem de treballar
molt bon ofici tendrem.

Sel.: Amb quatre embuis que farem
mos bastarà per menjar.

Camb.: Hi consent a lo que has dit
i mon cor n'està gojós;
però si hem de ser procuradors
hem mester altre vestit.
Coneis qualque mercader?

Sel.: Tu que tens oli que vendre?

Camb.: Un vestit que li vui prendre
a espera, ja el pagaré.

Sel.: Ja sabs si el te voldrà dar?

Camb.: I que seria el primer
que dec an es mercader?
Amigo, jo heu vui provar.

Sel.: Si tu alcances tot això
crec que també heu lograré.

Camb.: Segueix-me i deixa fer
i pens que tot anirà bé.

Sel.: Comença a caminar
que d'una cama som coix
i em dóna tants de dolors
que casi no puc andar.

Camb.: No estigues trist ni plorós
perque pens que prestament
de roba a bastament
en duré jo per tots dos,
i així, està molt content!

Sel.: Idò sí.

Camb.: Proceeix ton camí.

(Van los dos i as cap d'un rato surten)

Camb.: Vaja: com te ets campat
en so modo de comprar?
Jo en duc qui em bastarà
de roba per mon emprar.
I tu, com te ets campat?

Sel.: Mal és bé no topar
conforme t'explicaré;
jo de roba sols no en sé
ni tampoc tenc cap dobler
ni ningú me'n vol deixar.

Camb.: Manyes no tens a comprar
sa roba a un mercader;
tu forçat hauràs d'anar
despuiat: no haurà què fer.

Sel.: I tu que ja l'has pagada
que tantes bravates em fas?

Camb.: Ell espera la compra
i si en vui més que hi tornàs.

Sel.: Vols que fassem un partit
qui per tots dos convindrà?

Camb.: Ja t'entenc sense parlar;
tu que ja vols un vestit?
Bon capso, què ets de polit...

Sel.: Tot això em véns a explicar?

Camb.: Si tu vols portar vestit
es cap has de fer jugar
perque creus, segur i clar,
que en mi tu tens mal partit.

Sel.: Si tu roba no em vols donar
ni lo que hauré mester
me'n vaig i no hi ha que fer
i no et vui més escoltar.

Camb.: Tu no tens que suplicar
que jo roba no't daré
perque et trob molt malfener
i en cap d'art saps treballar.

Sel.: Jo sempre m'he pensat
que de tu res mai tendria
perque em vas amb traïdoria
i jo et vaig amb lealtat.

Camb.: Tu que no saps, companyó,
lo que s'usa 'vui en dia?
Si vui ser procurador
tenc d'usar d'astucia.

Sel.: Si així t'has de portar
fent aqueixes belitrades
a l'infern moltes vegades
t'han de veure ationar
perque allà has de pagar
tu i el qui et seguirà
perque tots sou uns baladres,
per això me'n vui anar
perque no em tiris més pennades.

(Se'n va)

Camb.: A on és aqueix malvat
qui m'ha fet un tal parlar?
Al fi deixau-me passar
que jo el tenc de matar
encara que sàpia rebentar
ses tripes a un soldat;
que surta aqueix descarat
que jo el tenc de degollar
perque tot el seu parlar
no és sinó de descarat
i mereix esser penjat
a un arbre com un ca;
lo que trob per la raó
i per convènit d'ell
és que de sa seva pell
n'haurien de fer un tambó
i de sa seva carn un bacó
i des cap treure es cervell
i des cabeis un capdell
per un atap de canó;
totes les seves planetes
jo les sé per molts de vents
perque ve de nobles gents
i té tots es seus parents
en es carrer des xuietes.

(Surt el Mercader)

Merc.: Què teniu de nou, senyor?
Deixau el renou anar
perque algun dia vindrà
en què compte haureu de dar
a Déu nostron Creador.

Camb.: Ja sé que compte he de dar
a Déu nostron Creador,
emperò per la raó
en venir s'ocasió
per ningú em vui donar.

Merc.: Sobretot, sia com sia,
ell a mi m'heu de pagar
lo que em vàreu endeutar
de sa roba s'altre dia.

Camb.: Ell com que parreu formal
i que digueu veritat;
què no sabeu, estimat,
que jo nunca he comprat
que antes d'esser-me'n anat
no haja estat cabal?

Merc.: Si acàs no'm vol pagar
ni troba que això és lícit,
me'n 'niré a la justici'
i el faré penyorar.

Camb.: Ai cas! Quin tal navegar!
Qui és s'home que us ha ensenyat
que el qui no us ha endeutat
sí vos haja de pagar?

Merc.: Jo sols no m'escolt ningú
ni vui cap regla, senyor;
vostè que trega es sarró
i que em pac, que és la raó,
de lo meu que se'n va dur.

Camb.: No sé com sou tan cansat;
tanmateix no vos pagaré;
si prèteniu tal quefer
haureu de treure un paper
qualment deis la veritat
de que jo vos haja endeutat
o vos dega cap dobler.

(El mercader treu un paper qui diu d'aquesta manera:)

Merc.: Jo el Senyor Pere Estepa
fas fe i testimoni
com el procurador ha comprat
roba de finor i no ha pagat
al mercader
dia 33 de gener
segons lo contingut
a 4 doblers s'aumut
i llavors un minut
i segons dins es cap duc
més de tres sous valdrà

i un real castellà
i això m'heu de donar
perque és lo que he venut.

Camb.: No, senyor, no he begut;
jo duc s'enteniment prou clar.

Marc.: Jo dic que m'heu de pagar.

Camb.: Què dius? Si em va agradar
sa roba, o si m'està bé?

Merc.: Sí, jo ja heu tenc entès
que te'n farem una juba.

Camb.: A ses muntanyes de Cuba
sí, ja n'hi fa molt de fret.

Merc.: Més d'una hora ha que estic dret,
ell pareix que frissau poc.

Camb.: Si hi fa bon estar devora es foc?

Merc.: Jo pens que vostè caduca.

Camb.: Jo no la duc a sa perruca.

Merc.: Vostè que ja ha sopat
que té tantes ganes de conversar?

Camb.: Què deis? Si jo em som fet soldat
o si em tenc d'embarcar?

Merc.: Tant si vol com si no vol
assussuaquí el tenc de ferir.

Camb.: Creis-me, que no em posaré dol
si vós vos n'anau d'aquí.

Merc.: Vostè que va fuit de cap
o és tornat sord d'una oreia?

Camb.: Ja és bona sa llet d'euveia,
sap jo què en som d'afectat.

Merc.: O vostè no té cervell
o vol fer el burro en mi.

Camb.: Ja m'ho han dit per aquí
que éreu tan bon estornell.

Merc.: Això és massa tardar,
par que jo massa he sufrít.

Camb.: Sap que m'està de bé es vestit,
a Mallorca no n'hi ha.

Merc.: Si no em paga, és segur
que el mataré a bastonades.

Camb.: Què deis? Que teniu panades?
Tocau, anau-les a dur.

Merc.: Això ja és massa sufrir
més pena que un esclau;
treis sa bossa i pagau,
si no, vos mat assuquí.

Camb.: De què vos sou enquietat?
Deixau anar sa malici'.

Merc.: Ell casi m'heu fet perdre es
judici
i encara no m'heu pagat.
Pagau-me aviat
i aquí treis es sarró
o si no amb aquest bastó
vos tenc de rompre es cap.

(S'aferran el Mercader i Cambisses fuig corrent)

Merc.: Jo he de beure sa seva sang.
Si jo el puc tornar atrapar
veurà aquest bergant
de quin modo el sabré posar;
que guard de tornar topar
amb el senyor Mercader
perque és cert que se'n durà
sa racció de forner.

(Se'n va el Mercader i surt Cambisses)

Camb.: Jo fas jugar sa memori'
i em val haver estudiat,

perque a lo menos he alcançat
comsevuia la victori'.
Ego sum en veritat
i molt bé ho he mirat.
In, di, li, ri, si, ti mutant
in sum.

Ablativus fit in -e,
tum neutra per -al, -ar, -e
et genitivus in -um;
iam sumus ergo pares,
jo no em don per ningú;
voleu veure un nom cumú?
anau a nomina mares
et hominem crucificare,
això són termes llatins,
si cercam noms femenins
nomen in -a singulari;
també n'he estudiat
de futurum in rus;
perdonau que no en sé pus,
que no em som bé explicat.

(Finis)

Per la transcripció, Pere Mulet

Suposam que no tendreu cap dificultat per reconèixer aquest conegut i típic racó del nostre poble.

(Dibuix d'Antoni Mas)

HIGYA PECORIS

LA LEISHMANIOSI

Els mitjants informatius de la nostra comunitat s'han fet eco aquests dies passats d'una greu malaltia que afecta als cans -l'home se'n pot contagiar- i que causa danys grossos en certes zones de Mallorca; aquesta malaltia que a continuació passam a descriure és la leishmaniosi.

Etiologia.- La produeixen els protozoaris del gènere *Leishmania*, principalment les espècies tròpica, donovani, canis, etc. Són paràsits de les cèl.lules del sistema retículo-endotelial, de 2-5 micres de longitud per 1-2 d'amplària; tenen forma oval o rodona.

Al ca se'l considera reservori d'aquest paràsit, com també ho són diferents classes de rosegadors, entre els quals destaca la fura.

L'agent causal és transmès per paràsits inoculadors com els *Phlebotoms* (beates), si bé no es poden descartar les paparres i les pusses i inclús altres insectes.

Síntomes.- Es distingeixen dos quadres clínics:

a) La Leishmaniosi cutànea caracteritzada per lesions o úlceres a lapell, descamacions localitzades al voltant dels ulls, en els relleus ossosos, etc. i a vegades per infart ganglionar.

b) Una altra simptomatologia es presenta en la forma visceral: hepatomegàlia (augment del fetge), esplenomegàlia (augment del volum de la melsa), emmagriment, etc.

Diagnòstic.- El diagnòstic clínic, amb els símptomes i lesions que hem descrit, sospitarà que es tracta d'aquesta malaltia. Però el diagnòstic definitiu és el que s'efectua en el laboratori amb proves serològiques o per la identificació del paràsit mitjançant l'examen directe d'un frottis (preparació microscòpica) per punció ganglionar.

Tractament.- Estan indicats els composts d'antimoni i les pentaminides en sèries d'injectables més o manco llargues, sempre controlant les respostes de l'organisme al tractament.

Profilaxi.- Són importants les mesures encaminades a eliminar els moscats, beates, i altres insectes procurant: a) la supressió d'aigües residuals o embassades.; b) l'ús abundant de moderns insecticides.

En certs casos de leishmaniosi terminal és aconsellable l'eutanàsia, és a dir, el sacrifici de l'animal.

Antoni Munar
Manescal

Jardí de Can Mulet amb Sa Farinera Vella al fons. La foto correspon aproximadament a l'any 1930.

ESPORTS

FUTBOL

Pel que fa a l'equip de 2ª Regional, sa pretemporada no podia haver començat millor, ja que es partits disputats fins a s'hora d'escriure aquesta crònica es compten per victòries; i, a més, convenent a propis i estranys. Enguany es començaments són molt esperançadors, sa plantilla respon i ses possibilitats de fer un bon paper a sa temporada que comença dia 15 són molt grosses. Encara que, amb això de sa pilota, no pots cantar victòria fins an es final.

Ara falta que ses lesions mos respectin i no hi hagi moltes baixes, que es jugadors facin bon-

da i no els expulsin, que els àrbitres no mos perjudiquin molt, que s'afició respongui així com toca, que...

Els resultats obtinguts per l'Algaida són:

Algaida-Veterans 5-1
Esporles-Algaida 0-2
Algaida-Ferriolenc 4-1

Hem de destacar s'homenatge que se li va fer an En Delfí es passat dia 25 d'agost, coincidint amb sa visita, en partit amistós, del Ferriolenc. Només un petit record d'una placa per part del C.D. Algaida. Però lo més important, el reconeixement de l'afició algaidina a un jugador que com a tal i com a persona ha sabut

estar en es seu lloc durant tota sa seva vida lligada a s'esport d'Algaida.

Des d'aquestes retxes, només unes paraules de sentiment davant una retirada forçosa com és sa teva.

Gràcies i endavant, Delfí.

En quant a equips inferiors, direm que els infantils participants en es "Torneig de la Llum" de Montuïri varen tenir una actuació irregular: en es primer partit varen esser eliminats per penaltis després d'haver merescut guanyar. En es darrer partit es nostros nins varen rebre una golejada d'escàndol, encara que la intenció era fer proves amb diferents al.lots i es resultat era lo que manco importava.

Durant es principi des mes de setembre es durà a terme sa composició dels diferents equips de categories inferiors de cara a començar sa lliga d'una manera organitzada.

NATACIÓ

Una vegada més s'Associació de Pares ha organitzat durant el passat mes d'agost un nou curset de natació al Poliesportiu d'Algaida. Hi han participat uns 180 al.lots des nostrò poble i tres monitors han ensenyat o perfeccionat als nostres nins i nines en aquest esport.

Anim!

Aquí teniu la plantilla de l'Algaida. La foto es va fer el dia de l'homenatge an En Delfí.

(foto Balaguer)

ESPORTS

PIPERS

L'entusiasta grup de pipers d'Algaida ha organitzat un any més un viatge de quatre dies. En aquest cas, s'anirà a Saragossa, Andorra i la Vall d'Aran. Es tracta d'un viatge al qual es pot apuntar qualsevol persona que hi estigui interessada.

Durant aquests dies d'excursió es participarà al Campionat d'Espanya de fumada lenta en pipa, que enguany s'organitza a Saragossa.

A Sancelles els nostros pipers varen guanyar a sa primera fumada que organitzaren an es poble veïnat. En Toni Gomila va fer primer i entre es catorze més bons s'hi col·locaren sis algaidins.

Joan Trobat

Moment en què En Delfí empeny la pilota el dia de l'homenatge.

(Foto Balaguer)

MOVIMENT

DEMOGRAFIC

DEFUNCIONS

Antoni Perelló Capellà, va morir dia 18 d'agost. Només tenia 55 anys.

NAIXEMENTS

Dia 29 de juliol va néixer Antònia Tugores Bisquerra, filla d'Andreu i Maria Isabel.

Dia 2 d'agost va néixer Francisca Cifre Perelló, filla de Jaume i Francisca.

BERENARS: SETEMBRE

245 - 1

Si voleu un bon consell tallau-vos pa i formatge, que és un bon companatge un reim de calop vermell.

246 - 2

Sempre m'ha agradat menjar molta mel amb moniato, que no és cap menjar "barato" perquè ara és mal de trobar.

247 - 3

Encara que en tenguí gana mai he arribat a s'extrem de tastar un tros de rem després de menjar magrana.

248 - 4

Tot verdures variades: patates, pastanagó, mongetes i borratxó. Un bullit sense tallades.

249 - 5

Avui sí que he disfrutat amb un tros de bacallà que va quedar des sopar i en bon matí el m'he menjat.

250 - 6

Si tu dones a tastar ses cuixetes de granots, saps que en trobaràs de pocs que les se vulguin mirar!

251 - 7

P'es camp berenes d'aglans, d'arboces, nesples, murtons, d'atzeroles, d'aranyons, i sobretot d'aires sans.

252 - 8

D'un bon platet d'atzeroles avui jo en berenaré. Si són madures van bé tant amb pa com totes soles.

253 - 9

Amb un pa amb oli en sa mà, su devall una figuera, que té figues i esponera, he fet un bon berenar.

254 - 10

Un forester, Don Guiem, m'ha duit es meu berenar: "migas" o trossos de pa, ben frits i mesclats amb rem.

255 - 11

Per berenar cada any feim conservar fruites senceres: prunes, atzeroles, peres, només amb arrop de reim.

256 - 12

Amb acops de peretjal, des més guapos i més sans, i amb una ambosta d'aglans fas un berenar ideal.

257 - 13

Vaja quin bon berenar, pa fresc i olives pansides totes de s'arbre collides, xocolata i quemullar.

258 - 14

Ahir anàrem a caçar i agafàrem una cega, i avui he fet una vega des budell per berenar.

259 - 15

He tengut un tros de truita que anit passada quedà, amb dues llesques de pa i una miqueta de fruita.

260 - 16

Si has menjat una galleta per no estar tant en dejú, això i no res tot és u p'es qui viu esquena dreta.

261 - 17

Com que es metge m'ha mandat que per curar sa panxeta faci un poc de dieta, avui no he berenat.

262 - 18

He tengut per berenar unes sopes esguerrades: moltes verdures variades i una miqueta de pa.

263 - 19

Un cocarroiet petit i dos bocins de formatge que han servit de companatge a un tros de pa rostit.

264 - 20

D'una guàtlara de caça he berenat dematí, i amb ses que creixen aquí de trenques trop que n'hi ha massa.

265 - 21

Berén de llengo de xot,
que és una bona tallada;
no en menja qui li agrada,
només en menja qui pot.

266 - 22

He berenat d'arengada
i d'un poquet de trempó,
pegant cops en es porró
una i una altra vegada.

267 - 23

Devers les deu, dins la mar,
pescant i torrant alatxa,
beguent vi de sa borratxa
hem fet berenar i dinar.

268 - 24

un m'ha dit que cada dia
prenia per berenar
café amb llet, i per mullar
qualque galleta Maria.

269 - 25

Una menja que m'agrada,
però no fa molta gana,
és qualque figa tardana,
aigolosa i amb lletrada.

270 - 26

Per fer berenar de pillo
frig tomàtiga novella,
bat dos ous i a dins sa pella
remenant tenc "revoltillo".

271 - 27

Peix que agafau i comprau,
i per cert que surt molt car,
és es que anau a pescar
dins ses basses des Gorg Blau.

272 - 28

Avui que tothom ha fuit
jo m'he fet per berenar
amb alls, oli, ous i pa
una mica de pancuit.

273 - 29

Quan ha passat Sant Miquel
i no ha plogut fa estona,
una figa secallona
és més dolça que sa mel.

274 - 30

He berenat de brossat
que l'he mesclat amb arrop
i creis-me que quan en trob
sempre me'n solc fer un bon plat.

ANTONI POU

---

els lectors escriuen

Hem rebut aquestes gloses amb el prec de publicar-les en la secció "Els lectors escriuen". L'autor desitja no fer conèixer el seu nom.

Hi ha molts de berenars
com diu en Toni es frare,
ell escriu més d'una plana
per dir ses varietats
en sebre més que es veïnats
n'hi ha que perden sa gana
i han de beure herba-sana
perquè tenen mal de cap,
mira quin gall ha escainat
i jo estic ben enterat
que molts de picş ha berenat
d'un tasset de llet agra.

Un lector.

PINA

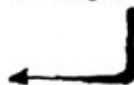
RETALLS, PINZELADES DE PINA

- Sa Font sense aigua, cosa que els més vells diuen que no havien vist; ara no ratja, de nit qualche llàgrima sí que li cau. Anys secs, més forats de pou que mai.
- Faroles als carrers, mos canviaran les bombilles i els fils de la corrent, millora necessària. Que s'hi mirin bé abans de posar els punts de llum: ni massa, ni massa pocs. Contribucions especials?
- Campanars il.luminats amb l'enllumenat públic, al manco el cap se setmana. Per què no? Tots els pobles del voltant li tenen, li dóna majestuositat.
- Local pel poble, quan? Lloc de reunió, actes, conferències, exposicions, teatre, juntes, casal que representa al poble.
- Caminer de Pina, per Pina? Exclusivitat no, marginació tampoc; lo just i necessari per cobrir dignament les necessitats, que són poques emperò i són del poble.
- Sopar de caçadors, conills torrats. Lloc: baixos de Pina. No és el primer.
- Porcs robats i pienso. Lloc: el de casi sempre, ses Moles; vegada: l'enèsima. N'hi ha que els agrada lo dels altres; mal vici, aquest; no sempre sol anar bé.
- Carrers amb clots que s'han de tapar, ocasió n'hi ha haguda i n'hi haurà, qualcú pot travalar; si travala, que no es faci mal.
- Sant Cosme i Sant Damià, per patrons de Pina els tenim, just és que els honrem, el 26 d'aquest mes. Els qui podeu, pineros, compareixeu.
- Camp de futbol acabat, no acabat de pagar, que amollin els qui han d'amollar. Subvencions promeses, donades? El qui li deuen vol cobrar i llavors balanç final es farà; qualche cosa quedarà per pagar.
- Associació de Veïns, què és això? Els veïns, els veïnats, és a dir, els de Pina, som tots. És que trob que fa poca cosa, no en sent a parlar, pareix que dorm, i tu, dorms?, i... sí? Idò bona nit, ja en parlarem una altra hora.
- Porcella, això fa olor de sopar, els futbolistes la s'havien jugada, qui va pagar? Els qui varen perdre, i qui va perdre? Els qui pagaren, emperò bona sí que ho va esser.
- Ramon Llull, el carrer, va esser el primer que asfaltaren, diuen que l'han d'asfaltar de bell nou; n'hi ha que fa més poc temps i ja haurien de menester tornar asfaltar; com, per exemple, el camí del cementeri.
- Na Ruth, l'anglesa, se'n va cap a ca seva; adéu, Ruth, o, millor dit, a reveure. Un any, ha estat curt, esperem que t'hagis trobat a gust entre nosaltres com a ca teva, encara que darrerament sabem que han passat coses que no han estat de lo més normal, que diguem. Tot acaba, és llei de vida. A reveure.
- Estiu, vacances, al.lots pels carrers, gent a la fresca, feina, tranquil.litat, més gent a Pina que el reste de l'any. Això és Pina, a vegades endormissat, altres més despert, a vegades poble, altres no tant, és lo que tots junts, cada un un poquet, feim o volem que sigui; així de senzill.

obres il·legals?

Xalet, ben tancat,
a Na Graciana

Xalet, amb unes bones barreres,
an Es Rrafalet

PROGRAMACIÓ DE TV3

Vos recordam que l'Onze de Setembre la TV3 emet un programa especial en el qual s'inclou l'històric recital que Lluís Llach va donar al Camp Nou davant 100.000 espectadors. També en aquesta programació especial podreu veure un recital de Josep Carreras i la representació d'un dels grans èxits del grup El Tricicle.

Les pel·lícules que per TV3 s'emetrán durant el mes de Setembre:

<i>Dia</i>	<i>Títol</i>	<i>Any</i>	<i>Director</i>	<i>Intèrprets</i>
6	<i>Paradistorg</i>	1977	<i>G. Lindblom</i>	<i>Birgitta Valberg</i>
7	<i>La camperola</i>	1961	<i>V. de Sicca</i>	<i>Sofia Loren</i>
8	<i>Ulisses</i>	1955	<i>M. Camerini</i>	<i>Kirk Douglas</i>
9	<i>El cas Savolta</i>	1971	<i>A. Drove</i>	<i>Ovidi Montllor</i>
11	<i>Dersu Uzala</i>	1975	<i>A. Kurosawa</i>	<i>Yuri Salomin</i>
13	<i>Siammo donne</i>	1953	<i>Visconti-Rosellini</i>	<i>Ingrid Bergman</i>
14	<i>La ciutat cremada</i>	1976	<i>A. Ribas</i>	<i>Xabier Elorriaga</i>
16	<i>Black windmill</i>	1974	<i>Don Siegel</i>	<i>Delphine Seyring</i>
20	<i>Ocaña, retrat intermitent</i>	1978	<i>Ventura Pons</i>	<i>José Pérez Ocaña</i>
21	<i>Perquè si uccide...</i>	1975	<i>D. Damiani</i>	<i>Franco Nero</i>
22	<i>So this is Paris</i>	1954	<i>R. Quine</i>	<i>Toni Curtis</i>
23	<i>Rocco i els seus germans</i>	1960	<i>L. Visconti</i>	<i>Alain Delon</i>
28	<i>The buddy holly story</i>	1978	<i>S. Rash</i>	<i>Gary Busey</i>
30	<i>Come setembre</i>	1961	<i>R. Mulligan</i>	<i>R. Hudson, G. Lollobrigid</i>

PASSATEMPS

LA RESTA MERAVELLOSA

Avui no vos presentam un problema, sinó un joc consistent en endevinar el resultat d'una resta. Demanau a una persona que resti dues quantitats de tres xifres cada una, de manera que totes dues tenguin els mateixos números en ordre invertit. Per exemple, restar 258 de 852, o 198 de 891. Basta que vos donin una xifra del resultat, la de les unitats o la de les centenes, per endevinar les altres dues.

Com és això? Senzillament, en una resta d'aquest tipus la desena ha d'esser forçosament 9, i la suma de la unitat i la centena també dona 9. En els exemples anteriors tenim:

$$\begin{array}{r} 852 \\ -258 \\ \hline 594 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 891 \\ -198 \\ \hline 693 \end{array}$$

La xifra del mig, les desenes, sempre és 9, i la suma de les altres dues també és 9. Per conèixer el resultat, podeu demanar indistintament la unitat o la centena.

Fuga de vocals:

D. F.DR.N: S.MPR. H.S F.T

V.D. D. D.N. C.S.D.:

J. T.NC S'.R.D. .SP.NT.D.

D. LL..R.R .N .S T.. G.R.T

.N H.M. .SS.G.T R.P.S.

. .J.G.T R.P.S. M.S;

.N H.M. S.NS. D.BB.RS

. L'.NF.RN . T.T F. N.S.

Solució a la passada fuga de vocals:

Ses figures i ses amors
ses primeres són ses bones;
no us heu de fiar de dones
que són animals traïdors.

COMUNAPERERE
ANQUATOPRE
SQUEAGRUA
TREURERNNT
EMARINAXAV
LENIENSUCA
LRAPIXSAAV
IHERETATAT
TPEDRERESO
XALBENYART

Sopa de lletres

Localitzau el nom de deu possessions o finques d'Algaida. Les lletres que sobren vos donaran una expressió popular.

Solució a la passada sopa de lletres:
Les lletres sobrants diuen: "Sou l'exquísita, sou l'encantament, on l'ànima hi sent, de la pàtria mia".

No hi ha animal més traïdor
que una dona o una mula;
en deixar-n'hi passar una
un homo no n'és senyor.

UNA XERRADETA... (acabament)
davant es "Tribunal de Cuentas", però sa vigilància i inspecció de sa nostra feina se fa dins es propi Ajuntament. Jo trob que resulta més satisfactori, més normal, és més democràtic, com si estàs-sim més integrats dins s'Ajuntament i abans n'érem un cos estrany.

-S'Ajuntament de Palma, quin pressupost té?

-Es d'enguany és aproximadament d'uns 8.400 milions.

-Deu ésser mala de controlar una quantitat com aquesta...

-No t'ho creguis. Mos ajuda molt s'informàtica, però realment és senzill. Qualsevol gasto ha d'estar pressupostat, hi ha d'haver consignació; si és així, se pot fer; en cas contrari, sa despesa no se pot autoritzar. Així de senzill.

Un interventor és un tècnic, ha d'actuar amb objectivitat, ha d'intentar dur a terme lo que sa Corporació vol fer, sempre comptant que estam dins un Estat de Dret.

-Com col.labora s'interventor en s'elaboració des pressupost?

-Abans havíem de fer un avantprojecte, ara no. Hem de tenir en compte que un pressupost és una decisió política i sa Corporació pot donar prioritat a un aspecte determinat i tenir interès en fomentar sa cultura, sa sanitat, etc. És clar que hi ha unes despeses fixes, ja decidides i que no depenen de sa voluntat política.

-Un Ajuntament, té problemes per recaudar els impostos? Te dic això perquè a Algaida crec que hi ha problemes d'impagats.

-S'Ajuntament té medis per cobrar els impostos. Hi ha sa via d'apremi per aquells casos que es neguin a pagar. Per altra part, no se tracta d'un dret, sinó d'una obligació de sa Corporació que ha de donar compte de sa seva gestió. I és molt important no descapitalitzar s'Ajuntament ni caure en s'injustícia de que uns paguin i altres no. Tothom ha de contribuir.

-Deixem ja s'Ajuntament i tornem al principi de sa xerradeta. Quins records tens de Ses Escoles?

-Record persones, sobretot certs mestres. Sa situació era molt peculiar i anormal. Tot depenia de sa voluntat des mestre, no hi havia medis, ni al·licients, ni alegria. Especialment record un mestre,

Don Alfonso, un gran pedagog a qui crec que no se li ha fet justícia. Jo personalment li dec molt, ja que va empenyer als meus pares a prendre sa decisió de donar-me estudis superiors en un moment en què no era gens corrent.

-Tenc s'impressió que ets un optimista.

-Sí. Sa nostra generació -i sa des nostros pares- hem viscut unes circumstàncies molt difícils i anòmales: por, misèries, coaccions, violències... Però es nostros fills poden superar, han de superar tots aquests handicaps i desavantatges per conseguir una convivència més generosa.

La conversa es va allargar molt i és impossible recollir aquí tots els temes que tractàrem. En Pep és un bon conversador, clar, incisiu, interessant; però per avui haurem de posar punt final. Moltes gràcies, Pep, i esperam les teves col.laboracions.

PERE MULET

ES SAIG

Bolletí de l'Obra Cultural
d'Algaida

Revista mensual. D.L. PM 495-1980
Dirigeix.....Delfí Mulet
Administra....Llorenç Oliver
Mecanografia..Mireia Mulet
Fotografia....Joan Balaguer.
Dibuixa.....Jaume Falconer
Col.laboren...Andreu Oliver
Pere Mulet
Alexandre Pizà
Joan Trobat
Francesc Antich
Catalina Martorell
Xesc Oliver
Antoni Garau
Jerònia Oliver
Miquel Serra
Antoni Munar
Víctor Mulet
Joan Mulet

Domicili: Rei, 1 ALGAIDA
Tel. 665042/272576
Imprimeix: Apóstol y Civilizador.
PETRA

ES SAIG només es responsabilitza de l'editorial

una xerradeta amb...

EN PEP MANILA

Avui conversarem una estona amb En Pep Manila, interventor de l'Ajuntament de Palma. És una persona ben coneguda de tots els algaidins perquè, a pesar que tenguí la feina a Ciutat, aprofita totes les oportunitats per estar a Algaida i participar activament en la vida del poble. Per altra part, és un home extrovertit, amic de manifestar-se sense embaràs, amb una rialla fresca i un poc escandalosa, devot de cantar les veritats, un bon amic content de fer un favor. Col.laborador d'ES SAIG, si bé les seves col.laboracions no arriben amb la freqüència que voldríem.

-Algaidí per damunt tot?

-Sí, me preocupa tot quant afecta a Algaida, tant en s'aspecte polític com cultural, com esportiu, com econòmic, en tots els caires. I pens que es poble, en certs casos, com per exemple es polític, no ha tengut gaire sort.

-Es teus estudis coincideixen amb sa postguerra.

-Sí, varen ser temps difícils. Anava a Ses Escoles i vaig tenir de mestre Don Alfonso, que va convèncer es meus pares de fer es batxillerat. Amb ell el vaig començar i vaig fer es tres primers cursos; després vaig seguir a Sant Bonaventura de Lluçmajor i el vaig acabar a La Salle. Tot això amb grans sacrificis per part dels meus pares ja que, com saps, som de família humil.

Després, com alumne lliure, vaig fer sa carrera de Dret a s'Universitat de Barcelona.

-Feres oposicions de tot d'una?

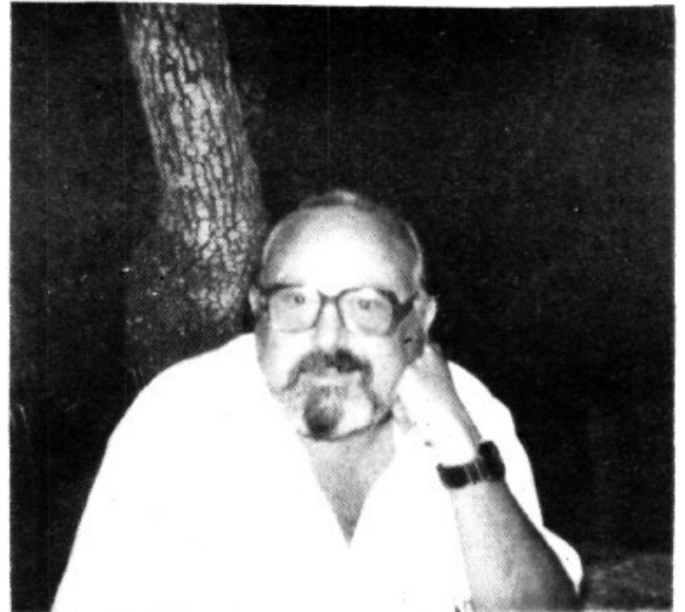
-Jo tenia vocació municipalista, m'inclinava per sa feina que hi ha dins un Ajuntament i me vaig preparar per a unes oposicions de Secretaris d'Ajuntament de 2ª; però aquestes oposicions quedaren interrompudes perquè me vaig haver d'incorporar a fer es servici militar, que me va tocar a Africa.

Després varen estar una sèrie d'anys sense tornar a convocar oposicions de Secretari i per això me vaig haver de presentar a ses d'Interventor. Me va

suposar un esforç perquè vaig haver de preparar tot lo referent a números i comptabilitat.

-I guanyares ses oposicions...

-Sí, el 60 vaig guanyar sa plaça d'Inca. M'hi vaig incorporar el 61, exercint es càrrec durant 13 anys. Llavors vaig passar de viceinterventor a Palma i des de fa tres anys en som s'interventor.

-Quina és sa missió de s'interventor?

-Sa funció principal és fiscalitzar i controlar es gastos, però, a més, és cap des servicis econòmics i s'encarrega de sa comptabilitat. Amb sa nova Llei de Bases canvia una mica: a s'interventor se li assigna es control intern, sa comptabilitat, sa tresoreria, però de totes formes es detalls s'hauran de desenrotllar.

-Ha canviat sa figura de s'interventor des del 75?

-Abans, a pesar que fos s'Ajuntament qui mos pagava, estàvem més fiscalitzats pes Govern Central, pes Governador Civil. Ara es control el tenim més dins s'Ajuntament, hi ha una oposició que té, entre altres, una missió fiscalitzadora. En cas d'irregularitats, hem de respondre

Segueix a la plana anterior.